Joseph Sheridan Le Fanu

Devereux' drøm

Bibliotek 1800

Joseph Sheridan Le Fanu

Devereux' drøm

eBibliotek 1800

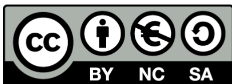
2023

Ophavsret og brugsbetingelser

Copyright and conditions of use

context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.

Devereux' drøm

Jeg fortæller denne historie på anden hånd, men du skal få den klar og tydelig og jeg skal ikke spilde flere ord på den end Paul Devereux gjorde, da han fortalte mig den.

Det var ikke den eneste besynderlige historie, han kunne have fortalt om sig selv, hvis han havde villet. Pauls liv havde været alt andet end dagligdags og hans ansigt bar tydeligt vidnesbyrd om det; det var brunt og vejrslået og furet af ar og skrammer, ret et ansigt for en mand, der havde vovet og udført de fleste ting.

Han plejede just ikke at tale meget om, hvad han havde udført og det var sandsynligvis kun, fordi han og jeg ikke havde den mindste udsigt til atter at mødes, at han meddelte mig, hvad jeg her tager mig den frihed at fortælle.

Vi havde om eftermiddagen truffet på hinanden på Boulevard des Italiens, for første gang i mange år. Paul var for et par uger siden landet i Marseille efter et langt kryds med sin yacht i de sydlige have, hvilken temmelig ensformige og kedsommelige sejlads på en behagelig måde var blevet afbrudt ved lidt jagt på sørøvere og slavehandlere – onde tunger ville påstå, at han selv havde spillet lidt sørøver og slavehandler, og sandt nok, Devereux var lige duelig til ethvert foretagende. For øjeblikket forberedte han en lovende lille fribytter-ekspedition til hinsides Atlanterhavet, hvor han havde alle udsigter til at blive skudt og fuldstændig sikkerhed for at sulte ihjel, og rimeligvis var han af den grund lidt mere meddelsom, som vi

således sad sammen ved en flammende brændeild og indhyllede i skyer af Cavendish – hvordan det end var, underholdende var han og det ganske på sin egen måde.

Jeg erindrer ikke nøje, hvorledes samtalen kom til at dreje sig om drømme, men en eller anden filosofisk bemærkning af mig blev påfulgt af en ti minutters pause, hvorefter han pludselig ytrede:

"Drømme er dog noget besynderligt stof, Gud ved hvad de i grunden er? Du, Bertie, er jo en komplet saddukæer og kalder dem for forstoppelse, det kan gerne være, at du har ret, men – jeg har dog selv engang haft en meget mærkværdig drøm."

"Det er såmænd meget rimeligt," svarede jeg samtykkende.

"Jeg vil dog sige dig så meget, at jeg aldrig ellers drømmer, men som jeg har sagt, jeg havde en ganske mærkelig drøm, og som især var mærkelig, fordi den gik nøjagtigt i opfyldelse tre år efter."

"Ja, det var i sandhed mærkeligt, Paul."

"Og det er sandt. Hvad der endnu er mærkeligere var, at min drøm hjalp mig til at finde en mand, som jeg havde en lang regning at gøre op med, og at jeg afgjorde sagen med fuld betaling."

"Og som vist ikke var god for modtageren," tænkte jeg.

Pauls ansigt var blevet frygtelig ophidset ved hans sidste ord. Pludselig skiftede dets udtryk, en anden erindring vågnede i hans indre. Hans barske blik blev forunderligt ømt og lige så blidt var det svage sørgmodige smil, der lignede solen, der efter en storm skinner på forvitret granit. Det smil forandrede ganske den mand, jeg havde for mig.

"Ak, stakkels barn – stakkels Lucille," hørte jeg ham mumle.

Så det var det, eller hvad? Jeg lod ham i fred. Lidt efter hævede han sit hoved; hvis han havde glemt sig selv et øjeblik, så havde han med det samme genvundet sin selvbeherskelse.

"Jeg vil fortælle dig denne besynderlige historie, hvis du vil høre den, Bertie," sagde han.

Dette var et usædvanligt og smigrende tilbud, men det blev fremsat i hans sædvanlige tonefald.

"Jeg hellere tale om hende end tænke på – *hende,*" vedblev han efter et ophold.

Jeg nikkede, og han begyndte da med et spørgsmål – et ganske mærkeligt et:

"Har du nogensinde hørt, at jeg har været gift?"

Paul Devereux og en hustru havde altid forekommet mig som noget komplet uforeneligt, hvorfor jeg lakonisk svarede: "Nej."

"Lige meget, jeg var det – for flere år siden. Hun var min hustru – dette barn – i en uge. Og så –"

Jeg udfyldte let denne pause, men fejlagtigt; for han tilføjede:

"Og så blev hun myrdet."

Jeg var ikke uvant med Pauls korte måde at udtrykke sig på, men denne sidste ytring var i sandhed overraskende.

"Hvorledes?"

"Myrdet –mens hun sov. De fandt aldrig den, der havde gjort det, skønt jeg havde fat både Durbec og alle politibetjente i Rue de Jérusalem Note 1) i virksomhed – men jeg tilgiver dem, for jeg fandt selv manden og dræbte ham."

Han stoppede atter sin pibe, mens han fortalte mig dette, og han stoppede måske Cavendishen lidt fastere, men det var også alt. Sagen var jo så ganske naturlig; jeg kendte Paul godt nok til at vide det. Naturligvis dræbte han ham.

"Husk på," vedblev han, mens han tændte piben, "husk på, at jeg aldrig havde set denne mand før, aldrig havde kendt til hans eksistens, undtagen på én måde, som – nå – imidlertid – det var denne måde."

Han lænede sit hoved tilbage på stoleryggen og hans øjne syntes at se den besynderlige sag, han var i færd med at fortælle, genopført i kaminens røde gløder.

"Som jeg sagde, det er flere år siden; jeg ventede her i Paris på nogle fyre, der skulle deltage i et jagttogt til Afrika, som vi havde arrangeret. Jeg passede aldrig bedre til slige foretagender end netop dengang. Jeg siger kun dette for at vise dig, at mit nervesystem dengang var i fuldkommen orden og ikke kan bruges til at bortforklare sagen.

Nuvel, jeg spiste den dag alene til middag i Café Anglais. Det var sent, da jeg som sædvanligt satte mig til bords i den lille salon. Kun to fremmede sad endnu ved resterne af deres måltid, mens de hele tiden trættede mig med at fortælle om et mord, trættede mig i den grad, at jeg flere gange stod på nippet til at bede dem holde op med deres fortælling; – heldigvis gik de deres vej, da min utålmodighed var på det højeste.

Deres sludder blev til min irritation stadig ved at løbe rundt i mit hoved. Da opvarteren bragte mig aftenavisen, var det første, mit øje faldt på, en omstændelig beretning om den *sandsynlige* måde, mordet var begået på. Jeg siger sandsynlige, for man fandt aldrig morderen og som du snart vil indse: man kunne kun opstille *formodninger* om sagen.

Det lod til, at en velbekendt bankier fra Paris havde forladt en station i live og i bedste befindende med et par hundrede tusinde francs i en lædersæk, der lå under hans sæde, og at han

på den næste station, da toget standsede var fundet med overskåret strube og minus alle hans penge. Toget var et natligt iltog på Sydbanen, bankieren rejste ganske alene i en første klasses kupé, og mordet måtte være begået mellem kl. 12 og 1 om natten. I avisen forudsatte man, – og jeg tror, at forudsætningen var rigtig, – at morderen måtte have trængt ind i kupeen *udvendig fra*, have myrdet sit offer, mens denne sov, – for der var intet spor af kamp,– åbnet sækken og med indholdet have trukket sig samme vej tilbage, som han var kommet. Jeg for mit vedkommende tænkte mig morderen som en usædvanlig koldblodig og dristig person, især fordi han slap heldigt bort, og aldrig senere blev pågrebet.

Hvis jeg havde gjort, som det var min mening, havde jeg glemt hele historien et øjeblik efter, men det var mig en komplet umulighed og jeg blev stadig erindret om dette fordømte mord; for ser du, bankieren var temmelig bekendt og derfor vakte sagen naturligvis mere opsigt. Alle talte om ham i operaen, ved spillebordene, i selskaber og på cafeer. For at undgå ham gik jeg hjem og i seng og røg tobak, indtil jeg faldt i søvn. Og så skete der noget mærkværdigt: Jeg drømte – jeg, som ellers aldrig drømmer; og nu skal du høre, hvorledes drømmen var:

Jeg så et stort, rigt land, som jeg kendte. En mørk, stjerneløs nat hvilede over det lige som et slør. Jeg så et smalt spor, der løb gennem landet til begge sider og milelangt; ad dette spor bevægede sig et eller andet med stor fart og en ejendommelig støj. Dette noget så først ud som en rødøjet djævel, hvis mørke sider var opfyldte med damp og ild, indtil det lidt efter lidt,

mens jeg så på det, omdannedes til et almindeligt nat-iltog. Det fløj afsted, som intet andet iltog før det, men alligevel var jeg dog i stand til med lethed at følge det. Jeg kunne tælle vognene, mens de fo'r forbi, men kun i én havde jeg et tydeligt indblik, og det forekom mig, som om jeg blev tvunget til at se ind i denne ene vogn.

Det var den fjerde vogn; heri sad to personer i hver sit hjørne; begge sov. Den af dem, der vendte ansigtet mod mig, var en kvinde – ja, snarere en pige. Det kunne jeg se, men jeg kunne ikke skelne hendes ansigtstræk. Skærmen var trukket for lampen under loftet og belysningen var meget mat; desuden havde hun lænet sig tilbage i skyggen. Det forekom mig dog, som om jeg kendte hende og jeg vidste, at hendes ansigt var meget smukt. Hun bar et overkast, som ganske skjulte hendes figur, der dog var mig bekendt.

Den, der sad overfor hende, var en mand; også hans skikkelse var mig sært velbekendt. Men imens han sov var hans hoved sunket ned på brystet, så at den store rejsehue, han bar, skjulte det med den skygge, den kastede over det. Han syntes mig endog mere bekendt end pigen, ja jeg var endog aldeles vis på at jeg kendte ham, og dog kunne jeg ikke erindre nogen af dem, og jeg forsikrer dig, at såvel ved dette, som i min fuldkomne mangel på evne til at vække dem, følte jeg en sand sjælekval.

Fra begyndelsen af havde jeg nemlig kun næret ønsket om at få dem vågne, og dette ønske blev stærkere for hvert minut. Jeg forsøgte at kalde på dem, men min tunge var som fastklæbet til ganen; jeg forsøgte at løbe henimod dem, udstrække mine arme og berøre dem, men mine lemmer var ligesom lammede. Og da jeg forsøgte at lukke mine øjne for at undgå synet af, hvad jeg

vidste uundgåeligt måtte ske, var det ligesom disse med magt blev holdt åbne og blev tvunget til mod min vilje at stirre på dem. Og jeg så dette:

Jeg så døren til kupeen åbne sig, og mens de sovende fortsatte deres forfærdeligt rolige søvn trådte et fremmed ansigt frem af det dybe mørke udenfor.

Lyset var, som jeg har bemærket, temmelig mat, men jeg kunne se dette ansigt lige så tydeligt, som jeg ser dit. Det var et stort gult ansigt, der lignede en voksmaske. Munden var fyldig, vellystig og med et grusomt træk ved læberne, øjnene var små, grå og ondskabsfulde. Tynde gule striber antydede øjenbrynenes plads, mens et tyndt gult hår strittede frem under en uhyre lodden rejsehue. Hele ansigtet syntes at træde tydeligere frem, jo længere jeg betragtede det, og til sidst forekom det mig belyst med en næsten dæmonisk glans. Jeg har set en hel mængde fordømte ansigter både før og siden, men aldrig har jeg på noget menneskes ansigt, hverken død eller levende, set udtrykt en så koldblodig ondskabsfuldhed som på dette.

I det næste øjeblik stod dette menneske i kupeen, der syntes at ryste og tumle ganske forfærdeligt, som om den ville vække de sovende. Den fremmede bar en stor pelsværks rejsekappe, der blev fastholdt om livet af et læderbælte, og unaturligt stor som han var, syntes dette kostume at gøre hans figur næsten gigantisk. Men dette til trods havde alle hans bevægelser en kraftig, katteagtig lethed og bevægelighed.

Han bøjede sig over den sovende hjælpeløse pige, og skønt jeg ellers ikke handler overilet, følte jeg dog, at jeg ville have givet

år af mit liv for blot i fem minutter at genvinde mine lemmers frihed. Jeg siger dig, dette var en djævelsk tortur.

Snigmorderen, – for jeg vidste, at han var en snigmorder – bøjede sig imidlertid med stirrende blik over pigen. Hans store gule hænder var begge ubehandskede og på hans højre hånds pegefinger kunne jeg se en stor ring med en sten, der glimrede som et ondt øje. I denne højre hånd glimtede der desuden en anden genstand, som jeg så ham langsomt drage ud af sit ærme, og idet han trak den ud, kastede et blik fuldt af en djævelsk triumferende ondskab på den anden sovende, – et blik, som Satan selv ville have misundt ham. Men manden, han så på, vedblev roligt at sove. Og da – min Gud! jeg føler endnu den dødskval, jeg led dengang i min drøm – da så jeg hans hånd løfte et blankt våben, idet hans gule ansigt bøjede sig nærmere mod det andet ansigt, som var skjult for mig skyggen – pigens ansigt, som jeg vidste var så smukt.

Hvor er det muligt, at jeg kan fortælle det … Våbnet glimtede, og faldt … Jeg hørte en lyd som af et suk, der blev kvalt under en tung hånd …

Derpå rejste snigmorderens uhyre skikkelse sig atter op, og hans oppustede, gule ansigt syntes at le lydløst, mens hans højre hånd, hvori han holdt dolken, truede den sovende mand.

Og så syntes den kæmpemæssige figur og det fede gule ansigt at svinde bort, mens jeg stadig så til.

Iltoget fo'r larmende frem gennem det tætte mørke udenfor; den sovende mand vedblev stadig at sove, indtil pludselig et klart lys faldt på ham, og han vågnede.

Og da så jeg, hvorfor jeg havde været så vis på at kende ham, for da han løftede sit hoved, så jeg hans ansigt i fuld belysning.

Og dette ansigt – var mit eget; den sovende var mig selv!"

Paul Devereux gjorde her en pause i sin besynderlige fortælling. Undtagen når han talte om den unge pige, havde han fortalt på sin sædvanlige rolige, korte måde. Piben, han havde røget på, mens han fortalte, var gået ud. Han gav sig tid til at stoppe den på ny, før han fortsatte; imidlertid sad jeg tavs, for jeg gættede, hvem den sovende pige var.

"Nå," udbrød Paul pludselig, "det var en djævelsk besynderlig drøm, var det ikke? Du vil sagtens forklare den ved at jeg var blevet så opfyldt af historien om bankierens mord, at jeg naturligvis måtte drømme, måske vil du også sige, at min fordøjelse var forstyrret, men lige meget, du kan kalde det, hvad du vil, det kan du, men jeg gør det *ikke*, fordi ... Men du skal straks få at se, hvorfor *jeg* ikke gør det.

I samme øjeblik som mit drømme-Jeg blev vækket, vågnede også mit eget Jeg i virkeligheden og med den samme rædselsfulde følelse af skræk.

Jeg siger den *samme* skræk; for hverken dengang eller senere kunne jeg skelne mellem mit virkelige og mit andet Jeg. De forekom mig at være identiske, så at denne sære drøm gjorde et mere blivende indtryk på mig, end man umiddelbart skulle tro. Imidlertid kunne noget sådant, med det liv jeg førte, aldrig vare meget længe. Før jeg kom tilbage fra Afrika, havde jeg aldeles glemt det. Før jeg forlod Paris og mens erindringen var ganske frisk, skitserede jeg morderen, netop som jeg havde set ham i drømme. Det store gule ansigt, den kæmpemæssige skikkelse i pelsværkskappen, den store hånd med det store onde øje

glimtende på fingeren – alt omhyggeligt og nøjagtigt, som om jeg havde i sinde at male et vellignende portræt. Jeg tænkte virkelig dengang på at male et portræt. Hvis jeg havde, så gjorde jeg det imidlertid ikke. Jeg indskrænkede mig til skitsen, og den blev som sagt omhyggeligt udført; – og så glemte jeg forresten alt om hele historien.

Tiden gik – næsten tre år. Jeg tilbragte vinteren i det sydlige Frankrig det år. Der var det, at jeg mødte hende – Lucille. Den gamle d'Avray, hendes fader, og jeg havde tidligere truffet sammen i Algier. Han var nu døende, og da han døde, efterlod han sit eneste barn til min omsorg. Enden på det blev, at jeg giftede mig med hende.

Stakkels lille væsen! Jeg tror, at jeg kunne have gjort hende lykkelig – hvem ved det? Hun fortalte mig i hvert fald ofte nok, hvor lykkelig hun var med mig. Stakkels lille væsen!

Nuvel, vi skulle med det samme rejse til London. Det var Lucilles påfund. Hun ønskede først at komme til mit London og ikke andre steder. Jeg ville hellere have rejst et hvilket som helst andet sted hen, men jeg lod naturligvis barnet have sin vilje. Jeg erindrede senere, at hun lod til at være meget opsat på det. Hun syntes ligefrem at have en nervøs modbydelighed mod ethvert andet sted, jeg foreslog hende. Men jeg så eller anede intet, der kunne bringe mig til at udspørge hende nøjere om grunden til, at hun foretrak vor gamle grimme, tågede hovedstad. Hvad kunne jeg have mistænkt? Ikke sandheden. Hvis jeg blot havde gættet, hvad det var, der bragte hende til, som hun sagde, at længes efter at komme i sikkerhed der. Sikkerhed? Hvad kunne hun have at frygte sammen med mig? Ja, hvad?

Altså brød vi op til England. Det var en kold, mørk aften tidligt i marts måned. Vi nåede Lyon omkring kl. 7. Jeg ville være blevet der natten over, hvis det ikke var for Lucille. Hun bad mig så alvorligt og med en besynderlig ængstelighed om at tage videre med nattoget til Paris, så at jeg til sidst, for at føje hende, samtykkede; skønt jeg havde en ubehagelig følelse af, at jeg allerede da havde lade hende være på rejse alt for længe, og at denne febrilske ængstelse skyldtes overanstrengelse. Men hun blev straks beroliget, da jeg sagde, at det skulle blive, som hun ønskede, og hun forsikrede mig, at hun skulle sove udmærket godt i kupeen sammen med mig. Så ville hun føle sig fuldkommen sikker, sagde hun.

Sikker! Ja, hvor skulle hun vel være mere sikker? vil du måske spørge. Ingen steder, tænker jeg. Alene og sammen med mig – der fandtes vel intet mere sikkert sted. Iltoget til Paris var kun lille den nat, men det lykkedes mig dog at få en kupé for os selv. Jeg forlod Lucille siddende i kupéhjørnet, mens jeg gik over til buffeten for at få min rejseflaske fyldt. Jeg var højst væk i fem minutter; men da jeg kom tilbage, forbavsedes jeg højligt over den forandring, der var foregået i barnets ansigt. Da jeg forlod hende, havde hun et så glad ansigt, der strålede af barnlig lykke – ak, et smil som hun altid havde til overs til mig. Nu var alt forandret, hun var kridhvid i ansigtet og med et forvildet udtryk, og de store blå øjne sagde mig tydeligt hvorfor.

Skræk – pludselig, voldsom skræk – tænkte jeg. Men skræk? Skræk for hvad? spurgte jeg hende. Hun trykkede sig tæt op til mig halvt grædende, og det varede noget, inden hun kunne svare mig; og så fortalte hun mig – intet. Der var intet i vejen; hun havde kun følt en pludselig voldsom smerte – i sit hjerte –,

og det havde forskrækket hende. Ja, sådan var det, men nu var det forbi, og hun befandt sig atter fuldkommen vel.

Imidlertid syntes hendes øjne at fortælle mig en anden historie; men jeg sagde intet, hun var tydeligvis alt for ophidset allerede. Jeg gjorde mit bedste for at berolige hende, og det lykkedes mig. Hun fortalte mig endnu engang, at hun havde det helt godt, allerede inden toget begyndte at køre. Men hun ville videre til Paris, som jeg havde lovet hende; hun ville sove hele vejen, hvis ingen kom ind i kupeen og forstyrrede hende. Der var vel ingen, som *kunne* komme ind? Så kunne det ikke være bedre.

Og følgelig rejste vi videre til Paris.

Jeg lavede hende en seng af sjaler og rejsetæpper, men hun ville hellere hvile sit hoved på min skulder, sagde hun, og hvis jeg lagde min arm om hende, kunne intet skade hende. O, hvor besynderligt betonede hun ikke dette!

Der lå hun da, som hun helst ville – med hovedet hvilende ved mit bryst, men hun sov hverken meget eller roligt, hun sov uroligt og ofte fo'r hun pludselig op og stirrede vildt omkring sig, indtil hun hørte min stemme, hun så mig da med et smil ind i ansigtet og faldt så igen i en urolig søvn. Jeg tænkte, at hun var overanstrengt, andet var det vel ikke; og gjorde mig selv bebrejdelser, fordi jeg havde ladet hende fortsætte rejsen. Således gik en tre-fire timer, og vi var omtrent nået til Dijon.

Men nu var hun aldeles udmattet, og hun gjorde slet ingen indvendinger, da jeg tilbød hende et blødere hvilested for hendes hoved end min skulder. Jeg lagde et stort tykt sjal sammen og lavede hende en hovedpude af det.

Vi fo'r med fuld fart gennem den vilde, sorte nat, da hun pludselig løftede sit hoved og bad mig sige hende godnat og kysse hende. Og jeg lagde min arm om hende og kyssede hendes kærlige læber – for sidste gang i hendes levende liv. Derpå strakte jeg mig ud på det modsatte sæde og lå og iagttog hende, indtil hun faldt i en blid og rolig slummer; og til sidst faldt jeg også selv i søvn. Jeg havde trukket skærmen for lampen i loftet, og lyset i kupeen var meget dunkelt.

Hvor længe jeg havde sovet, ved jeg ikke, men det havde vel næppe været mere end omkring halvanden time, for toget sagtnede sin fart på vej ind til den første station efter Dijon. Jeg havde sovet fast, vidste jeg; men jeg vågnede ved en pludselig stærk følelse af fare, som gjorde mig lysvågen og på et øjeblik anspændte enhver nerve i mig. Det var den samme følelse, som man får, når man er på prærien og opdager spor af indianere, eller når man er på forpost og ens forpostkommandør sagte rykker i éns kappe. Du ved, hvad jeg mener.

Jeg var på benene en håndevending. Som jeg har sagt, var lyset i kupeen meget mat og skyggen var dybest der, hvor Lucille lå. Jeg så instinktivt på hende. Hun måtte have bevæget sig i søvne, for hendes ansigt var vendt bort fra mig, og den kappe, som jeg så om hyggeligt havde svøbt om hende, var tildels gledet af. Men hun sov endnu roligt, hun syntes næppe at ånde. Men – åndede hun virkelig?

En sand rædsel løb gennem mit blod og forvandlede det til is. Jeg forstod, hvorfor jeg var vågnet, mine næsebor sporede en forfærdelig lugt, som jeg godt nok kendte. Jeg bøjede mig over hende; jeg berørte hende. Hendes ansigt var iskoldt; hendes

øjne stirrede glasagtigt; mine hænder blev våde af et eller andet. Mine hænder blev våde af blod – hendes blod.

Jeg rev skærmen bort fra lampen, og da så jeg, at min kone, som kun havde været min i en uge, lå der med et dolkestik lige gennem hjertet – død – uden tvivl død; myrdet, mens hun sov."

Devereux' alvorlige, dybe stemme bævede en smule, da han udtalte disse sidste ord; og vi sad en stund ganske stille. Først da han atter havde fået herredømmet over sin stemme, fortsatte han.

"Det var et underligt, djævelsk mysterium, ikke sandt? Dette barn – hvem kunne hun nogensinde have fornærmet? Hvem kunne hade hende således? Jeg mindes at disse tanker på en dump, forvirret måde fo'r gennem mit hoved, som jeg således befandt mig alene i kupeen med hende liggende død foran mig. *Alene* med hende – kan du fatte, at det næsten var til at blive vanvittig over!

Jeg vil springe over, hvad der straks fulgte. Iltoget kørte ind til en station, jeg kaldte folk til hjælp og – og toget kørte videre, idet det efterlod *den* vogn.

Forhørene begyndte næste dag for stedets lokale øvrighed, men der kom meget lidt ud af det. Hvilket resultat kunne man også komme til, med mindre man havde beskyldt *mig* for mordet på dette barn, som jeg gerne havde ofret mit eget liv for at frelse?

I England ville man have gjort det, men her vidste man bedre og gjorde det ikke. De kunne ikke bevise, at jeg kunne være morderen, skønt jeg vil tro, de gjorde deres bedste. Alt, hvad der

blev fundet, var hans våben, som han må have efterladt med vilje. Jeg bad om at måtte få det. Det gav hverken politiet eller mig nogen oplysning, men jeg havde fået lyst til at besidde det.

Det var en simpel tveægget, udmærket hærdet dolk – et virkelig udmærket arbejde. Jeg svor på dens korshæfte, at jeg i fremtiden kun ville leve alene for én ting – at finde gamle d'Avrays barns morder, som jeg havde lovet ham at passe så godt på. Når jeg havde fundet denne mand, hvem han så end var, svor jeg desuden på, at jeg ville slå ham ihjel. *Selv* at slå ham ihjel, forstår du; uden at tage min tilflugt til lovens langsomhed eller usikkerhed, uden at ulejlige dommer eller bøddel. Dræbe ham, som han havde dræbt hende, – at gøre dette, var hvad jeg ønskede at leve for. Der var krig på kniven mellem ham og mig.

Til at begynde med havde jeg dog en vigtig ting imod mig. Han kendte sandsynligvis mig, hvorimod jeg aldeles ikke kendte ham. Da han har fundet, at hans venlige forsøg på at vælte skinnet af forbrydelsen over på mig var mislykket, måtte jeg antage, at det faldt ham ind, at forbrydelsen engang skulle blive hæftet på ham af mig. Og da han havde vist sig at være en person, som ikke lod sig standse af småting, var jeg advaret om at gå forsigtigt til værks. Men jeg havde ikke kæmpet forgæves med indianere, og jeg *var* meget forsigtig. Jeg ventede roligt, til jeg fandt et spor. Det var er mærkeligt spor, og jeg fik det på følgende måde: Det slog mig en dag pludselig, at jeg havde hørt tale om et mord, der var udført på næsten samme måde som det foreliggende. Jeg kunne i førstningen ikke erindre den pågældende sag, men pludselig huskede jeg – min drøm. Og da spurgte jeg mig selv: *Har du ikke for tre år siden set dette mord blive begået lige for dine egne øjne?*

Jeg kom til den overbevisning, at de omstændigheder, jeg havde bemærket under min drøm, var fuldstændig identiske med dem, der tilhørte den virkelige forbrydelse. Ja, den pige, hvis ansigt jeg i drømme ikke havde været i stand til at se, var Lucille. Ja, og snigmorderen, hvis ansigt jeg i drømme havde set så tydeligt, var den virkelige morder. Kort sagt, jeg tror, at mordet var blevet åbenbaret for mig, tre år før det virkelig blev begået.

Nu klinger det vel noget vildt, og dog kom jeg til denne overbevisning ved rolig og velovervejet eftertanke. Og det *var* en overbevisning. Idet jeg antog det for at være sandt, blev de vanskeligheder, jeg havde at overvinde, betydeligt mindre; *for jeg havde portrættet, jeg selv havde tegnet af morderen, dagen efter at jeg havde set ham i drømme.* Og originalen til dette portræt kunne man ikke godt tage fejl af, forudsat at han altså eksisterede. Den dag, jeg genfandt ham i min gamle forglemte skitsebog, var jeg sikker på, at han virkelig var til, ja lige så sikker som på, at jeg selv var levende. Hvad jeg havde at gøre, var at finde denne mand, og jeg tvivlede ikke på, at jeg nok skulle finde den rette. Du ser, hvorledes mine muligheder blev stadig bedre. Hvis han kendte mig, så kendte jeg nu også ham, og det havde han ikke den mindste anelse om. Det gjorde kampen en hel del mere ligelig imellem os.

Jeg alene førte den til ende. Det, jeg havde at holde mig til, var af en sådan beskaffenhed, at ingen betjent i Rue de Jérusalem ville have rørt sig ud af stedet af den grund; og desuden ville jeg ikke have nogen fremmed indblanding. Jeg satte mig ned med portrættet foran mig og begyndte at grunde på, hvem denne mand var, og hvorfor han havde myrdet dette

barn. Den store, svære skikkelse, det tunge gule ansigt, det sand-gule hår, kort sagt, det hele ydre tydede på, at han var af den teutoniske race. Jeg tænkte mig, at han var fra Nordtyskland. – Nu er det ganske vist, at jeg kendte adskillige mænd, som ikke ville have det ringeste imod at støde en kniv i mig, hvis de kunne få lejlighed til det; men denne mand kendte jeg ikke, og kunne altså ikke have haft nogen strid med ham. Det, han havde udestående med mig, måtte altså være Lucille. Ja, sådan var det – Lucille. Jeg begyndte nu tydeligt at se en djævelsk lidenskab, et forhold, som jeg havde forpurret – og en koldblodig, satanisk hævn. Barnet havde frygtet noget sådant, havde måske endog set ham den nat. Det kunne måske forklare hendes uhyre angst, hendes nervøse ivrighed for at komme videre uden at stoppe nogetsteds. I den togvogn, sammen med mig – hvor kunne hun føle sig mere sikker? Det forklarede også hendes iver efter at komme til England. Dertil ville han ikke vove at følge hende, har hun tænkt, eller i alt fald har hun troet, at han ikke kunne gøre det, uden at jeg ville lægge bemærke ham. Og da ville hun have sagt mig det hele. Hun havde ikke fortalt mig noget, rimeligvis af frygt for at se *mig* indviklet i en strid med denne mand. Hun, det stakkels uskyldige barn, må have haft en instinktiv følelse af, hvad han var i stand til … Ja, i sandhed, det var en koldblodig, djævelsk hævn. At dræbe hende og lede mistanken om mordet over på mig. Dolken, som han havde efterladt … det usandsynlige i, at nogen kunne komme ind i kupeen og det sandsynlige i, at ingen kunne gøre det uden at forstyrre os. Du kan nok se, at jeg havde været i en slem situation, hvis en britisk jury skulle have fældet dom i sagen.

Nuvel, for at gøre historien så kort som muligt, så følte jeg mig overbevist om, at den, jeg søgte, var fra det nordlige Tyskland, at han havde næret en skjult, afskyelig lidenskab for Lucille, før jeg lærte hende at kende, at hun havde afvist ham på en så bestemt måde, at han måtte være overbevist om, at han ikke havde noget håb; at den omstændighed, at hun blev min kone og at vi rejste til England, havde indgivet ham tanken om hævn, og at han havde vidst at benytte den omstændighed, at vi rejste dag og nat, til at udføre sit forehavende med en frygtløs koldblodighed, der var stor nok til at trodse enhver fare. Han måtte nu enten være så vidt tilfredsstillet, at han ikke ville tilføje mig noget ondt, hvis jeg intet skridt foretog imod ham – og han kunne næppe forestille sig, hvordan jeg skulle kunne det – eller også følte han sig ikke sikker, og da forberedte sig på ved en eller anden lejlighed at skaffe mig af vejen. Jeg betragtede det sidste som det sandsynligste, og derfor gik jeg som sagt forsigtigt til værks. Jeg var vis på, at Lucille aldrig nogensinde havde omtalt nogen ubehagelig tidligere frier, og jeg ville heller aldrig have ventet, hun skulle have gjort det, dertil var hendes rædsel for denne mand for intens. Hun måtte imidlertid have truffet ham et eller andet sted – men hvor?

Da gamle d'Avray kom hjem for at død, var hans datter netop færdig på pensionsanstalten i Paris, og jeg var vis på, at han, fra hans sygdoms begyndelse og indtil hans død, ikke havde set andre fremmede hos sig end mig, og at Lucille ikke havde forladt ham i den tid. Jeg forudsatte altså, at hun måtte have truffet denne mand i Paris, og det var sandsynligt, at dette måtte være sket hos en af det halve dusin familier, hun engang imellem blev inviteret hjem til. Jeg fik en liste over dem alle.

Kun ét af navnene var mig påfaldende, det var tilfældigvis et tysk navn – Steinmetz. Jeg tænkte øjeblikkelig, at hr. Steinmetz var min mand. Imidlertid, hvem var han? Det var nu ikke så vanskeligt at finde ud af: Steinmetz var en tysk bankier, der stod sig godt og nød megen anseelse og som for nylig var blevet enkemand. Hvad hans person angik, var hr. Steinmetz en stor, korpulent mand med et stort ansigt, blond hår, og havde i det hele udseende af at være det, han i virkeligheden også var – en *bon vivant* og *bon enfant*, som aldrig kunne gøre en kat fortræd – og dog! Hans kone var død for omtrent et år siden, og han havde i lang tid været utrøstelig – han havde skiftet bolig siden den tid og boede nu i et hus, der lå i en af de nye gader, der stødte ud til de Champs-Élysées.

Fra en anden kilde erfarede jeg, at Lucille, mens fru Steinmetz levede, regelmæssigt havde besøgt hans hjem. Hun var først ophørt at komme der, dengang fruen pludselig blev syg. Disse underretninger skaffede jeg mig lidt efter lidt, mens jeg lå i skjul i en afkrog i latinerkvarteret, hvor jeg tidligere havde boet; jeg havde hele tiden haft en idé om, at jeg nok ville finde den mand, jeg var ude efter, i Paris. Da jeg havde fået disse oplysninger, tænkte jeg, at jeg nok kunne lide at få denne rare bankmand, hr. Steinmetz, at se, og følgelig drev jeg en nat gennem den gade ved Champs-Élysées, hvor han boede. Hr. Steinmetz boede på første sal; hans lejlighed var glimrende oplyst; det lod til, at hr. Steinmetz havde fremmede.

Det var en smuk klar nat, og jeg stillede mig i skjul i en port i et ufærdigt hus overfor hans og ventede. Jeg vidste ikke rigtigt hvorfor, men jeg tænkte, at når hr. Steinmetz' venner havde forladt ham, ville han måske også tage sig en spadseretur i det

smukke vejr, og at jeg på denne måde ville få min nysgerrighed tilfredsstillet. Jeg var overbevist om, at hvis han virkelig var den, jeg søgte, ville jeg straks genkende ham. Jeg ventede en rum tid og flere gange så jeg skygger bag gardinerne, deriblandt én stor, bred skygge, der lovede mig, at jeg ikke skulle have ventet forgæves. Det varede ikke længe, før gæsterne forføjede sig bort og lidt efter viste sig på den lille balkon ud for hr. Steinmetz' lejlighed *den mand, jeg søgte*. Det var klart måneskin den nat, og det kolde hvide lys faldt klart ned over det store gule ansigt med de tykke vellystige læber, netop som jeg havde set det belyst i min drøm. Det var det samme ansigt, Bertie, det samme ansigt og den samme mand. Jeg var ikke i tvivl, jeg *vidste* at snigmorderen, der havde dræbt min kone, dette blide, uskyldige, hjælpeløse barn, stod der, på denne balkon, næppe tyve meter fra mig.

Jeg samlede hele mit herredømme over mig selv, og det var godt det samme. Jeg bevægede mig ikke. Det ansigt, jeg så udmærket kendte, vendte sig pludselig hen imod det sted, hvor jeg stod skjult – uden tvivl det samme ansigt, jeg havde set i min drøm. De ondskabsfulde grå øjne så ligegyldigt først over mod det sted, hvor jeg stod skjult i skyggerne, så op og ned ad den øde, stille gade, og derpå trak han sig atter tilbage til sit værelse, mens han nynnede en arie og lukkede balkondøren efter sig. Endnu engang overtydede den store skygge bag gardinerne mig om, at jeg ikke havde ventet forgæves, og derpå forsvandt den. Jeg så ikke manden mere den nat, men jeg havde set nok. Jeg vidste nu, hvem han var og hvor jeg kunne finde ham.

Mens jeg gik hjemad, tænkte jeg over, hvad jeg ville gøre. Jeg ville ganske sikkert dræbe hr. Steinmetz; men jeg ville ikke have noget at gøre hverken med en kejserlig prokurør eller assiseretterne; heller ikke ville jeg snigmyrde ham. Jeg kom til den beslutning, at jeg ville vente lidt, for muligvis at tilfældet skulle sætte mig i stand til at bringe mit forehavende til en tilfredsstillende afslutning. Og jeg ventede. Jeg anvendte denne ventetid til at samle alle mulige indicier imod min fjende, som vel temmelig sikkert blive kasseret for en ret, men som tilfredsstillede mig fuldstændig.

Grunden til, at Lucille pludselig havde ophørt med at besøge Steinmetz' hus var – sådan så det i hvert tilfælde ud – at fru Steinmetz havde fattet en skinsyg aversion imod hende. Hvor lidt dette måtte skyldes Lucille kunne jeg vel begribe, men jeg kunne godt forstå fruens skinsyge. Besynderligt nok daterede hendes sygdom sig fra den dag, Lucille ophørte med sine besøg. Mon det ville være vanskeligt at finde *grunden* til denne sygdom – og til hendes hurtigt påfølgende død? – Jeg troede det ikke. Derpå fulgte Lucilles afrejse fra Paris. Barnets ængstelighed for hendes faders liv skjulte *den anden angst*, såvel for hans som for mine øjne, men hun må allerede dengang have næret den frygt. I vort selskab forglemte hun den efterhånden, og det var vel grunden til, at hun aldrig omtalte noget. Hun blev min kone, og jeg overbeviste mig let om, at Steinmetz netop da var fraværende fra Paris, og efter al sandsynlighed havde befundet sig i Lyon. I Lyon må Lucille først have opdaget, at han forfulgte os. Derfra stammede den skræk, hun følte, og hendes iver efter at fortsætte rejsen uden at gøre noget som helst ophold for natten, således som jeg ellers havde arrangeret det i forvejen.

Morgenen efter mordet var Steinmetz atter kommet tilbage til Paris. Ud fra det tidspunkt, hvor han var blevet set på banegården dér, var det sikkert, at han var rejst med det samme nat-iltog, Lucille og jeg var afgået med fra Lyon, og at han den morgen bar en rejsekappe, som aldeles svarede til den, jeg erindrede så godt.

Hvis jeg havde næret nogen tvivl om at det var den rette, efter at jeg havde set ham i virkeligheden, så ville jeg snart have overbevist mig ved alle de små omstændigheder, som langsomt og én efter én dukkede op for mig. Men jeg behøvede ikke nogen beviser; selv om jeg havde, ville jeg ikke fremstille min sag for en domstol. Jeg behøvede ingen retsundersøgelse.

Den lejlighed, jeg ventede på, lod dog vente nogen tid på sig. Hr. Steinmetz var en mand med regelmæssige vaner, opdagede jeg. Fra sin bopæl på første sal i sidegaden til Champs-Élysées gik han hver dag klokken 11 gik til Børsen, derfra til sit kontor lige i nærheden, hvor han blev til omtrent kl. 4; fra kontoret til en café, hvor han læste avisen og spillede domino til kl. seks, hvorefter han langsomt gik hjem ad boulevarden. Han må have antaget, at han var fuldkommen sikker for mig, siden han førte dette liv, hvis han overhovedet havde nogen anelse om, at han skulle være i fare. I alt fald lod han ikke til at bekymre sig om noget, før hans blik en aften mødte mine øjne under hans regelmæssige dominoparti, netop da jeg fæstede dem skarpt på ham. Jeg havde netop arrangeret denne lille overraskelse for at se, hvorledes han ville opføre sig.

Muligvis havde min stirren udtrykt noget mere end den tankeløshed, jeg søgte at stille til skue, for jeg lagde mærke til – men det var noget, som en mindre interesseret tilskuer sikkert

let ville have kunnet overse – hvorledes det store gule ansigt, der ellers kun udtrykte en barnagtig interesse for det barnagtige spil, pludselig syntes at blegne og antage et hårdt træk; hvorledes det fede smil forvandledes til en krampagtig blottelse af de skarpe, hvide tænder, og hvorledes den fede hage strammedes. Manden kendte mig og sporede faren.

Et øjebliks overvejelse overbeviste imidlertid hr. Steinmetz om, at det slet ikke var sikkert, at jeg kendte ham; fem minutters yderligere iagttagelse mere end tilfredsstillede denne antagelse. Men hvad havde jeg at gøre der? Hvad lavede jeg i Paris? Det kunne måske have noget at gøre med ham, tænkte han sikkert.

Jeg holdt mit eget ansigt i de almindelige folder og studerede imidlertid hans træk. De var ikke helt lette at læse i; jeg havde jo, som du ved, allerede studeret dem nøjagtigt og på en måde, han ikke kunne have drømt om. Hr. Steinmetz var i sit ydre ganske sig selv, men i sit indre var han ikke ganske veltilpas, da han rejste sig, og jeg så det onde øje glimte på hans finger, da han tog sin pung frem for at betale opvarteren, netop som det havde glimtet på hans hånd, dengang han i min drøm truede mig. Jeg gjorde mig de særeste tanker, Bertie, mens jeg sad der og så adspredt på hr. Steinmetz. Jeg spekulerede på, hvor længe det ville vare, før – – Men min time var endnu ikke kommet. Han gik bort uden at se på mig en eneste gang. Jeg så hans uhyre skikkelse på den anden side af gaden, da jeg lidt efter forlod cafeen. Det var ikke andet end hvad jeg havde ventet. Hr. Steinmetz var naturligvis nysgerrig; skønt det næppe kunne være rimeligt, at jeg kendte ham, var det dog ganske sikkert, at han har kendt mig, og derfor fulgte han mig gade op og gade

ned, indtil han endelig drev mig til mit skjulested i studenterkvarteret. Han gjorde det meget behændigt, meget bedre end man kunne vente det af sådan en tyksak. Men jeg *erindrede*, med hvilken lethed han kunne bevæge sig.

Næste dag var jeg naturligvis forsvundet fra mit gamle logi uden at nogen vidste, hvor jeg var blevet af. Jeg tror ikke at hr. Steinmetz syntes om denne oplysning, da han fik den; den må have forekommet ham noget mistænkelig. Hvad nu, hvis jeg *havde* genkendt ham? I så fald havde jeg jo nok mit eget lille spil kørende, som det åbenbart var ønskeligt at holde skjult. Han var ellers rolig og koldblodig nok, men jeg vil tro, han begyndte at føle sig lidt urolig. Han gjorde sig en del ulejlighed for at finde mig igen. Efter nogen tids forløb lod jeg ham gøre det, og da han engang havde fundet mig, syntes han at have besluttet ikke at tabe mig af syne igen. Jeg fandt mig i det, fordi det fremmede mine planer, og jeg længtes efter at bringe sagen til ende. Til den ende lod jeg ham ad forskellige veje høre så meget om mig, som det var ønskeligt for at bringe ham i den sindstilstand, jeg ville have ham. Nemlig en sindstilstand, hvor han ville få lyst til at begå et mord. Jeg ønskede at få ham til at mene, at jeg var farlig nok til, at jeg var umagen værd at bringe af vejen. Jeg tror nok, han var klar over, at der var, eller kunne være, svage punkter i hans harnisk, uigennemtrængeligt som det ellers måtte forekomme, og han havde ikke lyst til at risikere noget åbent slag, hvis han kunne undgå det. Under alle omstændigheder bestemte han sig til sidst til at frigøre sig fra en person, som *kunne være* farlig, og som *var* generende og det på den simpleste og hurtigste måde.

Jeg siger dette, fordi jeg, da jeg mente at fyren var ved at være moden, forlod Paris ved middagstid og tog til et vist afsides liggende lille sted ved kysten. Jeg så en af hr. Steinmetz' agenter på banegården, og omtrent to dage senere mødte jeg ham derude i egen person. Dette var, hvad jeg havde ventet og ønsket. Hr. Steinmetz var kommet dertil for at skaffe mig af vejen, hvis han blot kunne. Han mødte mig tilfældigt flere gange, imens han gik og nynnede sin yndlingsarie, tykkere og mere gul end nogensinde før, og det onde øje på hans finger lynede. Hans egne øjne syntes at ville gennembore mig med deres ondskabsfuld ild, men han sagde intet … Jeg så, at han var moden, skønt … … … Min tid var ved at være inde.

Den kom. Hr. Steinmetz og jeg mødtes endnu en gang, netop på det sted, jeg – som kendte omgivelserne – havde valgt til mødet. Der var en kløft mellem klipperne, og netop der, hvor klippen ragede frem, var der var et stejlt fald mod klipperne nedenunder. Det var en grå og overskyet eftermiddag hen mod slutningen af sommeren. Vinden blev efterhånden stærkere, og man kunne allerede høre lyden af bølgerne, som larmende slog ind mod kysten dernede.

Han var rimeligvis fulgt efter mig, men jeg havde ikke ladet ham nå mig før nu. Vi var ganske skjulte, da vi havde nået kløftens bund. Jeg skal sige til hans ros, at han mødte mig roligt nok. Hans ansigt lignede præcis den skitse, jeg engang havde tegnet, lignede som aldrig før det ansigt, jeg havde set i min drøm. Han havde åbenbart truffet sin beslutning … Altså endelig! … Det jeg havde ventet så længe på! … Han var nu tæt ved mig.

"Ah! bon jour, cher monsieur Steinmetz."

"Så De kender mit navn?" sagde han, og hans små øjne lynede som en kobraslanges.

"Å ja," svarede jeg, "foruden flere andre ting, som angår Dem."

"Så?" Det gustne ansigt blev for hvert minut mere gråt og hårdt i sit udtryk – og kom stadig mere og mere til at ligne min skitse af det. "Og hvilke andre ting kan det så være? Er det aldrig faldet Dem ind, at det De foretager Dem og har foretaget Dem – denne indblanden i mine affærer, kunne være farlig, hvad?"

Både den tone, han talte i, og hans person var undergået en forandring. Ja, han havde taget sin beslutning. Hans store højre hånd havde han stukket indenfor frakken på brystet, så at jeg ikke kunne se det onde øje glimte, som jeg vidste sad på hans finger.

"Farlig?" gentog han langsomt.

"Meget muligt," svarede jeg.

"Nej, ganske sikkert, og jeg skal knuse Dem!"

"Forsøg på det."

"Det vil ske tidligt nok, vent bare! De har arbejdet imod mig. Tag Dem i agt; jeg er stærk; jeg advarer Dem. Der må gøres en ende på det, kan De vel begribe eller –"

Han nikkede med sit store hoved på en meget betegnende måde.

"De har ret," sagde jeg til ham, "det må have en ende. Den nærmer sig."

"Så-h?"

"Ja, jeg kender Dem. Nu kender også mig."

"Jeg kender Dem. Hvad er det, De vil?"

"Dræbe Dem."

"Så-h?"

"Ja; ligesom De dræbte hende."

"Som jeg dræbte hende? Det er altså sagen? De ved det?"

"Jeg ved det."

"Nuvel, det er sandt. Jeg dræbte hende. Nu kan De slutte Dem til, hvad jeg vil gøre ved Dem – ved Dem, fordømte karl! – som hun elskede."

Det samme ansigt, som jeg havde set i min drøm, Bertie, det selv samme ansigt! Da han drog sin højre hånd frem fra brystet, var der noget andet ved siden af det onde øje, der glimtede i den. Endnu engang talte han.

"Ja, jeg dræbte hende. Jeg ville have gjort Deres skæbne værre. Dengang undslap De; men nu skal De ikke undslippe mig. Nar, som De var, at indlade Dem med mig! Hadede jeg Dem ikke tilstrækkeligt i forvejen? Og dog havde jeg ladet Dem i fred. Nuvel, så dø da, siden De vil have det således!"

Hans svære højre arm hævede sig højt op, og jeg så det skarpe stål glimte, idet han bøjede den for at støde til. Jeg rev mig løs fra hans tag og greb den faldende arm og klemte den, indtil han tabte dolken. Og derpå omslyngede jeg ham i et djævelsk langt øjeblik med mine arme og drog ham nærmere hen mod den stejle, glatte skrænt. Han var mig langt fra voksen i denne brydekamp, det vidste jeg, og det gjorde han også; men han holdt fast på mig med fortvivlelsens styrke, og jeg kunne ikke løsrive mig fra ham. Vi skulle begge gå til grunde, mente han, men det var nu ikke *min* mening; dog slap jeg først løs fra ham i det øjeblik, han udmattet og gribende efter de visne, tørre buske, der voksede hist og her, rullede ned ad skrænten og delvis ud over kanten … han havde fået fat på en fremstående rod, og der var kun et greb af hans hænder mellem ham og

døden. Og jeg knælede ind over ham med den dolk, der var plettet af *hendes* blod.

Det store gule ansigt var nu blevet askegråt i dødsangsten. Han stirrede i tavshed på mig i tre eller fire lange sekunder; og så – så forsvandt han.

Ja," sluttede Paul, "og det var så enden på det."

Note 1: **Rue de Jérusalem:** En for længst forsvundet gade i Paris, som indtil 1870 husede politiets hovedkvarter. *Red.anm.*

Om "Devereux' drøm"

Forfatter: Joseph Sheridan Le Fanu (1814-1873).
Org.udgave: *Devereux's Dream*, i *A Stable for Nightmares. The Christmas Number of Tinsleys Magazine.* London, december 1868.
Denne udgave baseret på: Devereux's drøm. (Efter det engelske). Roskilde Avis 20. februar – 6. marts 1869. Hverken forfatter eller oversætter er nævnt i avisen.
Redigeret og revideret efter den engelske original af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter illustration til *Devereux's Dream* i *Tinsley's Magazine*s julenummer 1868. Kunstneren er ikke kendt, signaturen E. Evans i højre side af billedet er xylografen Edmund Evans (1826-1905).

ISBN 978-87-7979-926-4

1. ebogsudgave

www.ebib1800.dk

